

In meer dan de helft van de dodelijke ongevallen met een automobilist is er geen tegenpartij

Eenzijdige ongevallen vaak zeer ernstig

Als je als automobilist om het leven komt in ons verkeer, is dat in meer dan de helft van de gevallen in een ongeval zonder tegenpartij. In totaal is een vijfde van alle ongevallen met gewonden en doden in ons land slechts 1 betrokken partij. Eenzijdige ongevallen zijn ook bijzonder dodelijk. 37% van alle verkeersdoden en 17% van alle slachtoffers vallen in een eenzijdig ongeval. Om een beter inzicht te krijgen in de kenmerken en de omstandigheden waarin de ongevallen voorkomen, heeft Vias institute een studie gepubliceerd over dit type ongevallen.

Eenzijdige ongevallen zijn verkeersongevallen waarbij slechts één weggebruiker betrokken is (automobilist of fietser). Vias institute heeft de kenmerken van deze ongevallen geanalyseerd.

Eenzijdige ongevallen vaak zeer ernstig

In België is bijna 1 op de 5 letselonegevallen een eenzijdig ongeval. Bovendien zijn deze ongevallen bijzonder dodelijk. Hoewel ze goed zijn voor 17% van alle slachtoffers, liggen ze aan de oorzaak van 37% van de verkeersdoden. Meer dan 1 op de 3 van alle verkeersdoden in ons land valt dus in eenzijdige ongevallen. Bij de eenzijdige ongevallen met automobilisten gaat het zelfs over iets meer dan de helft (53%). Het is daarom van vitaal belang om dit soort ongevallen te bestuderen om een beter inzicht te krijgen in hun kenmerken en de omstandigheden waarin ze plaatsvinden.

Meer eenzijdige ongevallen in Wallonië

Het percentage eenzijdige ongevallen ligt hoger op plaatsen waar er minder verkeer is. In Wallonië zijn er zelfs 70 gemeenten waar meer dan 40% van alle letselonegevallen enkelzijdige ongevallen zijn. In Vlaanderen ligt het aandeel enkelzijdige ongevallen doorgaans lager dan 30%. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn minder dan 15% enkelzijdige ongevallen.

Dit fenomeen is niet verrassend: dichtbevolkte gemeentes worden gekenmerkt door een veel en veel verschillende types weggebruikers, waardoor er vaker ongevallen zijn tussen automobilisten en andere weggebruikers. Deze observatie is in grote lijnen hetzelfde als we kijken naar het aandeel eenzijdige of meerzijdige auto-ongevallen binnen en buiten de bebouwde kom. De laatste 10 jaar bedroeg het percentage eenzijdige auto-ongevallen in België 9% binnen de bebouwde kom, 23% buiten de bebouwde kom en 29% op autosnelwegen.

Om 3 u 's nachts is bij 62% van de ongevallen maar 1 voertuig betrokken

Over het algemeen is er een oververtegenwoordiging van eenzijdige ongevallen 's nachts en is er overdag een ondervertegenwoordiging. Tussen 1u en 4u 's nachts is ongeveer 1 op de 2 ongevallen eenzijdig, tussen 7.00 en 19.00 uur is dat minder dan 1 op de 5. Het tijdstip van de week met de meeste eenzijdige ongevallen is dinsdag om 3 uur: bij 62% van de ongevallen is slechts één voertuig betrokken. Op woensdagmiddag daarentegen is bij slechts 9% van de ongevallen slechts één voertuig betrokken.

Dit kan ook worden verklaard door het grotere aantal verschillende soorten gebruikers op de weg overdag, waardoor de kans groter is dat een gebruiker betrokken raakt bij een ongeval met een andere gebruiker.

Welke factoren spelen een rol bij eenzijdige ongevallen?

Rijden onder invloed van alcohol

Rijden onder invloed van alcohol is een belangrijke oorzaak bij ongevallen. Dat geldt nog meer voor eenzijdige ongevallen. Fietsers en motorrijders zijn ongeveer 3x vaker onder invloed bij eenzijdige ongevallen dan bij het totaal aantal ongevallen met fietsers en motorrijders. Bij automobilisten is dat 3,5 keer vaker bij eenzijdige ongevallen en bij vrachtwagenbestuurders zelfs 5 keer meer.

Percentages bestuurders onder invloed van alcohol voor elk type weggebruiker, naargelang ze betrokken waren bij een eenzijdig letselongeval of bij elk type letselongeval, België (2013-2022)

	Fietsers	Gemotoriseerde tweewielers	Automobilisten	Vrachtwagens
Eenzijdige ongevallen	14%	19%	35%	5%
Alle ongevallen	4%	7%	10%	1%

Andere menselijke factoren

De factoren die een rol kunnen spelen in eenzijdige ongevallen kunnen onderverdeeld worden in 3 groepen: menselijke fouten (70% tot 80% van de gevallen), factoren die te maken hebben met de omgeving en infrastructuur (20% tot 30% van de gevallen) en factoren gelinkt aan het voertuig (minder dan 5% van de gevallen).

Menselijke factoren die het vaakst door de politie vastgesteld worden:

- valpartij bij ongevallen met een fiets (67% van de menselijke factoren) of een gemotoriseerde tweewieler (50%). Als de politie dus een menselijke factor aanduidt, is dat bij een ongeval met een fiets in 2/3 van de gevallen een 'valpartij'.
- verlies van controle over het voertuig bij een ongeval met een auto (92% van de menselijke factoren) of een vrachtwagen (93%).

De meest geregistreerde omgevingsfactoren zijn:

- slechte staat van de weg of het fietspad (bij fietsongevallen) (42% van de omgevingsfactoren)
- scherpe bochten voor de ongevallen met gemotoriseerde tweewielers (47% van de omgevingsfactoren), een wagen (70%) of een vrachtwagen (75%).

Obstakels waarmee het vaakst gebotst wordt door automobilisten in een eenzijdig ongeval zijn (verlichtings)palen (26%), bomen (22%) en vangrails (17%). Fietsers botsen het vaakst met palen (43%), middenbermen (15%), bomen (11%) en hekwerk(11%).

Voertuigfactoren spelen enkel een rol bij gemotoriseerde tweewielers of wagens. Zo blijken de meeste voorkomende factoren in dit geval te maken te hebben met versleten banden. (respectievelijk 47% en 62% van alle voertuiggerelateerde factoren)

Welke gevolgen zijn er voor betrokken personen?

De gevolgen van eenzijdige ongevallen zijn afhankelijk van het type weggebruiker. Fietsers die omkomen bij eenzijdige ongevallen maken bijvoorbeeld slechts 18% uit van alle fietsers die omkomen bij verkeersongevallen. In het geval van auto-inzittenden maken eenzijdige ongevallen "slechts" 22% van de slachtoffers uit, maar 53% van de dodelijke slachtoffers.

Percentage slachtoffers van eenzijdige ongevallen ten opzichte van alle verkeersslachtoffers, respectievelijk voor elke gebruikerscategorie en voor alle gebruikers (2013-2022).

	Fietsers	Gemotoriseerde tweewielers	Auto's	Vrachtwagens	Alle weggebruikers
Doden	18%	36%	53%	30%	37%
Zwaargewonden	19%	27%	41%	29%	27%
Lichtgewonden	10%	18%	21%	31%	16%
Totaal aantal slachtoffers	11%	19%	22%	30%	17%

Conclusie

Ongevallen met slechts een weggebruiker zijn een belangrijk onderwerp in het verkeersveiligheidsbeleid, vooral omwille van de ernst ervan. Vaak ligt een menselijke factor aan de basis van deze ongevallen en door algemene maatregelen te nemen tegen gevaarlijk gedrag zoals te hard rijden, rijden onder invloed of vermoeidheid achter het stuur, kunnen we ook het aantal eenzijdige ongevallen verminderen. Er moet ook bijzondere aandacht worden besteed aan de weginfrastructuur en mogelijke obstakels langs de rijbaan, omdat deze de gevolgen van eenzijdige ongevallen kunnen verergeren.

Georges Gilkinet, minister van Mobiliteit: "Ondanks alle initiatieven in het kader van het plan 'All For Zero' en de bemoedigende eerste resultaten, vallen er in België nog steeds te veel slachtoffers op de weg. En ongevallen waarbij slechts één weggebruiker betrokken is, behoren vaak tot de ernstigste en dodelijkste. Daarom moeten we de factoren die tot ongevallen leiden, blijven bestrijden. Sinds het begin van de legislatuur hebben we onze acties gericht op de drie grootste 'killers' in het verkeer: de strijd tegen rijden onder invloed, tegen overdreven snelheid en tegen het gebruik van een mobiele telefoon tijdens het rijden. Dit beleid moet niet alleen worden voortgezet, maar ook verder worden ontwikkeld in samenwerking met alle betrokken diensten. Alles in het werk stellen om het aantal verkeersslachtoffers te verminderen, dat is het engagement dat ik als minister van Mobiliteit bevestig!"

Contactpersoon

Stef Willems, woordvoerder Vias institute 0473/85.59.44.